

S95.706492

E 61

Ent.

18.ii

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

ISSN 0013-8827. Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 42

1 januari 1982

No. 1

Adres van de Redactie:

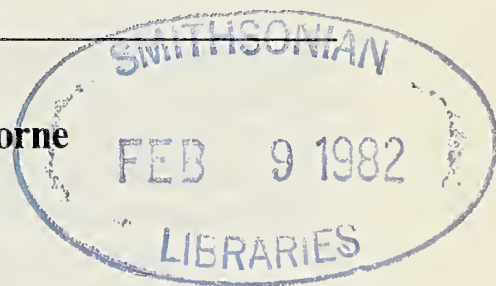
B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam — Nederland

M. SCHILTHUIZEN, Interessante Coleoptera van het eiland Voorne: 1; V. S. van der GOOT, Nederlandse vliegenvangsten (Diptera: Syrphidae, Conopidae, Bombyliidae, Asilidae, Therevidae, Stratiomyiidae): 5; A. L. van BERGE HENEGOUWEN, Notes on the larval stages of some East African Hydrophilinae (Coleoptera: Hydrophilidae): 11; KORTE MEDEDELINGEN: B. KREBS, Chironomus spp.: 10; A. W. P. MAASSEN, Pareulype berberata: 16; Afdeling Noord-Holland en Utrecht: 16; LITERATUUR: 4, 16.

Interessante Coleoptera van het eiland Voorne

door

M. SCHILTHUIZEN

ABSTRACT. — A number of interesting and less common Coleoptera is discussed, most of them collected in the western part of the island of Voorne, during the period between IV.1979 and V.1981.

INLEIDING

Sinds april 1979 ben ik bezig met een inventarisatie van de keverfauna bij Oostvoorne en Rockanje. Van de kevers die op Voorne voorkomen is nog niet zo bar veel bekend, zodat het me gewent leek om de meest interessante vangsten van IV.1979 t/m IV.1981 hieronder te behandelen. Afgezien van *Dorcus parallelipedus* zijn alle genoemde soorten gevangen in het duingebied tussen de Brielse Maasdam en de Haringvlietdam.

CARABIDAE

Carabus nemoralis Müller, O.F. — Van deze grote loopkever ving ik op 14.II.1981 een ♂ en op 3.III.1981 twee ♂♂ en een ♀ in vermolmd hout in resp. het „Overbos” en de „Mildenburg” bij Oostvoorne. *C. nemoralis* is in Nederland nog niet aangegeven voor de Hoekse Waard, Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee en geheel Zeeland. Voorkomen van deze soort op de Zuidhollandse eilanden of tenminste de Hoekse Waard is echter waarschijnlijk, omdat we in deze gebieden verscheidene biotopen vinden die voor *C. nemoralis* ideaal zijn, zoals enkele grienden langs het Haringvliet.

Leistus fulvibarbis Dejean. — Deze minst algemene van de *Leistus*-soorten ving ik op 2.III.1981 en 28.III.1981 langs het Brielse Meer (2 ♂♂), op 5.V.1981 bij de „Vogelpoel” bij Rockanje (1 ♀) en op 28.III.1981 en 24.IV.1981 in de „Mildenburg” (eveneens 2 ♂♂). *L. fulvibarbis* is uit het gehele duingebied tussen Walcheren en Hoek van Holland nog niet bekend (Turin, 1977).

Badister lacertosus Jac. Sturm. — Van deze weinig algemene soort ving ik op 2.III.1981 een ♀ onder een plank aan de oever van het Oostvoorne Meer.

Bradycellus distinctus (Dejean). — Op 21.III.1981 en 28.III.1981 ving ik van deze zeldzame soort een ♂. Beide exemplaren trof ik aan op een vochtig duinterrein bij het Oostvoorne Meer. *B. distinctus* is in Nederland van slechts zeven vindplaatsen bekend: drie op Walcheren, één op Schouwen, één op Duiveland en verder van Texel en de omgeving van Haarlem.

Pterostychus oblongopunctatus (Fabricius). — Deze op zich in het geheel niet zeldzame soort is in Nederland uit praktisch geheel Zeeland en Zuid-Holland onbekend. *P. oblongopunctatus* komt echter uiterst algemeen voor in o.a. het Overbos.

DYTISCIDAE

Colymbetes fuscus (Linnaeus). — Op 5.IV.1981 ving ik op de Maasvlakte een exemplaar van deze waterkever onder een volkomen uitgedroogd kadaver van een konijn. Het kan natuurlijk zijn, dat het dier onder dit konijn een schuilplaats had gezocht (hetgeen niet aannemelijk is vanwege de droogte van het terrein). Het is waarschijnlijker, dat de kever at van het aas. Een eigenschap, die van deze kevers (volgens mijn gegevens) niet bekend is.

STAPHYLINIDAE

Siagonium quadricorne Kirby. — Van deze tamelijk zeldzame soort ving ik op 21.III.1981 en op 28.III.1981 resp. een ♂ en een ♀ achter de schors van een (liggende) dode Eik in de Miltenburg. Op dezelfde plek eveneens dieren uit de families Nitidulidae (*Librodor* en *Epuraea*) en Rhizophagidae. NB: Brakman (1966) vermeldt de soort niet voor Zuid-Holland.

Platystethus alutaceus C. G. Thomson. — Ik bemachtigde deze zeldzame kever op 30.IV.1981 onder een steen bij het Oostvoorne Meer en op 14.III.1981 in aantal onder een stuk polystyreenschuim op de kabelstrook tussen de Maasvlakte en het Oostvoorne Meer. Wellicht hadden de dieren zich hier verzameld vanwege de isolerende werking van deze kunststof.

SILPHIDAE

Phosphuga atrata Linnaeus. — Het is interessant te vermelden, dat ik onder de ruim veertig exemplaren die ik in het gebied vond, slechts twee dieren van het type aantrof. De rest van de gevangen kevers waren van de bruine f. *brunnea* Herbst.

In tegenstelling tot Voorne trof ik in Zuid-Limburg en bij Calais (beide kalkgebieden) praktisch alleen het type aan. Wellicht komt f. *brunnea* vooral op zandgrond voor.

CANTHARIDAE

Silis ruficollis (Fabricius). — Een tamelijk zeldzame soort, die ik in aantal ving bij het Quackjeswater bij Rockanje op 14.VI.1980 en 23.V.1981. De dieren zaten op de voedselplant, *Iris pseudacorus* L. (Gele lis).

ELATERIDAE

Elater sanguineus Linnaeus. — Deze bijzonder fraai gekleurde kniptor is in zuidwest Nederland onder meer bij Rotterdam en Den Haag aangetroffen, maar is niet bekend uit Zeeland. Een gaaf ♂ en het abdomen van een tweede exemplaar werden door L. van der Seyp en mijzelf op 10.V.1980 achter losse denneschors aangetroffen op de Grote Hoogte in Voorne's Duin. Doordat we het naaldhout waaraan deze soort vrij sterk gebonden is voornamelijk aantreffen in Gelderland en Utrecht, blijft het verspreidingsgebied van *E. sanguineus* vrijwel tot dit gebied beperkt.

BYRRHIDAE

Syncalypta paleata Erichson. — Van deze zeldzame „pillenkever” ving ik op 21.IV.1981 twee exemplaren en op 30.IV.1981 nog één dier op een vochtig duinterrein bij het Oostvoornse Meer. De dieren waren, zoals Keer (1930) zegt, „met een korst van aarde bedekt”. De soort is vooral in Limburg, Gelderland en Overijssel gevangen (Keer, 1930), maar nog niet bekend uit Zeeland, Utrecht en Zuid-Holland (Brakman, 1966).

TENEBRIONIDAE

Scaphidema metallicum (Fabricius). — Keer (1930) noemt de soort zeer zeldzaam en vermeldt hem van meerdere plaatsen in Zuid-Limburg en verder van Ommen, Twello en Breda. *S. metallicum* is echter veel minder zeldzaam gebleken en werd door mij gevangen op de volgende plaatsen: Voorne's Duin, bij de Tenellaplas, 2.III.1981 en 28.III.1981, vier exemplaren; Vlaardingen, in een oude eendenkooi, 24.I.1981, één exemplaar in vermolmde Wilg.

LUCANIDAE

Dorcus parallelipedus (Linnaeus). — Een kennis, A. Bakkeren, trof op 6.VI.1980 in zijn woonhuis te Schiedam een ♂ van deze soort aan, zittend tegen een granolmuur. *D. parallelipedus* komt in Nederland voornamelijk in Limburg (Zuid-Limburg) voor, en is tevens enige malen in Gelderland (Achterhoek en Veluwezoom) gevangen. Brakman (1966) geeft hem slechts voor deze twee provincies aan, terwijl Keer (1930) het dier ook vermeldt voor Rotterdam en Scheveningen. Tezamen met deze waarneming uit Schiedam lijkt het aannemelijk, dat *D. parallelipedus* in Zuid-Holland sporadisch voorkomt.

De mogelijkheid dat dit dier van elders aangevoerd is, blijft bestaan, alhoewel we geen redenen vonden die dit aannemelijk maken: het huis waarin de kever gevangen werd, is vóór 1974 gebouwd en aangezien de larve slechts enkele jaren voor de ontwikkeling nodig heeft, is het welhaast onmogelijk dat de kever zich uit bij de bouw verwerkt timmerhout heeft ontwikkeld. Evenmin bevonden zich in het huis brandhout of oude spoorbiels, waarmee het dier aangevoerd zou kunnen zijn.

CERAMBYCIDAE

Pogonocherus hispidus (Linnaeus). — Een vrij plaatselijke en weinig algemene boktor, die ik op 21.II.1981 overwinterend vond in vermolmde Meidoorn bij de Tenellaplas tussen Rockanje en Oostvoorne.

CHRYSOMELIDAE

Phyllobrotica quadrimaculata (Linnaeus). — Een vrij zeldzame soort, die ik op 17.VII.1980 in aantal op *Scutellaria galericulata* L. (Glidkruid) ving in het natuureservaat „Het Quackjeswater” bij Rockanje.

CURCULIONIDAE

Tapinotus sellatus (Fabricius). Deze zeldzame soort komt in Nederland vooral in Gelderland en Limburg voor. Hij is in zuidwest Nederland in Zeeland niet en in Zuid-Holland o.a. bij Loosduinen gevangen. Ikzelf trof één exemplaar aan op 17.VI.1979 bij het eerdergenoemde Quackjeswater.

Gronops lunatus (Fabricius). Een tamelijk zeldzame snuitkever, die ik op 28.III.1981, 24.IV.1981 en 30.IV.1981 ving op een vochtig duinterrein bij het Oostvoornse Meer. Volgens Everts (Keer, 1930) komt de soort op vochtige plekken, liefst zandgrond, voor.

LITERATUUR

- Brakman, P. J., 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. — *Mono-grafieën Ned. ent. Vereen.* 2: I-X, 1-219.
- Keer, P. M., 1930. *Calwers Keverboek* I: 1-784; II: 785-1330. — W. J. Thieme & Cie., Zutphen.
- Turin, H., 1977. *Atlas of the carabid beetles of the Netherlands*: 1-228, kaart 1-372. North-Holland Publishing Company, Amsterdam.

Schiedamseweg 91, 3121 JG Schiedam.

LABEYRIE, V. (Editor) 1981. THE ECOLOGY OF BRUCHIDS ATTACKING LEGUMES (PULSES). Proceedings of the International Symposium held at Tours (France), April 16-19, 1980. Series Entomologica, vol. 19, XIV + 233 pp, 48 figs., 43 tables, 3 plates. Dr. W. Junk B.V. Publishers. ISBN 90-6193-883-X. Prijs (gebonden) Dfl. 120,—/U.S. \$ 63.

Peulvruchten zijn van groot belang voor de wereldvoedselvoorziening en vaak de meest belangrijke eiwitbron voor de armere bevolkingsgroepen. Grote verliezen treden op na de oogst door aantasting van bonenkevers, die vooral op het niveau van de kleine boer moeilijk en niet zonder risico met chemische middelen bestreden kunnen worden. Besmetting vindt reeds op het veld plaats. Door een beter inzicht in de ecologie van de bonenkevers hoopt men methoden te ontwikkelen die op de een of andere wijze vooral veldbesmetting voorkomen of verminderen. De titel van dit boek suggereert dat de ecologie van bonenkevers behandeld wordt. In feite betreft het hier een bundeling van voordrachten over bonenkevers waarin onderwerpen aan de orde komen zoals de relatie bonenkever en waardplant, reproductie, polymorfisme, diapauze, resistentie tegen aantasting etc. De voordrachten geven een goede weergave van hetgeen over de biologie van bonenkevers bekend is. Dit is echter niet zoveel in vergelijking met onze huidige kennis over voorraadinsekten in granen en blijft grotendeels beperkt tot een paar soorten. Het meest interessant is waarschijnlijk het voornamelijk Franse onderzoek dat in het land van herkomst („Zuid- en Midden-Amerika”) over de bonenkever *Acanthoscelides* gedaan is. De proceedings bevatten diverse artikelen die voor geïnteresseerden in insektenecologie en fysiologie van belang kunnen zijn. Veel meer onderzoek zal echter nodig zijn voordat de praktijk van een beter inzicht in de ecologie van bonenkevers zal kunnen profiteren. De uitgave van de proceedings is uitstekend verzorgd, maar de prijs voor 23 gedeeltelijk samenhangende artikelen is wel erg hoog. Om meer aandacht te vestigen op het belang van ecologisch onderzoek voor de bestrijding van bonenkevers was het wellicht beter geweest wanneer de proceedings op goedkopere wijze weergegeven waren. — G. G. M. Schulten

MEYER, M. & A. PELLER, 1981. ATLAS PROVISOIRE DES INSECTES DU LUXEMBOURG. LEPIDOPTERA, 1ère partie: 1-147, 108 kaarten, 30 fig. Travaux Scientifiques du Musée d'Histoire Naturelle de Luxembourg. Gebrocheerd, prijs? ISSN 02151-2424.

In een aantrekkelijke uitvoering met een kleurenfoto van een fouragerende Koninginnepage op de omslag verscheen het eerste deel van een geplande serie verspreidingskaarten van de insekten van het Groothertogdom Luxemburg. Na een globale overzichtskaart volgen de afzonderlijke kaarten van de 107 uit het land bekende of vermelde dagvlindersoorten. Sommige, zoals *Papilio machaon* en *Nymphalis polychloros*, staan er duidelijk beter voor dan nu bij ons het geval is, maar vaak zijn de Nederlandse rariteiten ook zeldzaamheden in het Groothertogdom.

Van elke soort worden in de regel ook bijzonderheden gegeven over het terrein waarin de vlinder zich bij voorkeur ophoudt en de huidige stand van voorkomen.

Na de kaarten volgt een analyse ervan en worden een 30-tal foto's van vlinders en biotopen gegeven. Een literatuurlijst besluit de interessante publicatie. — B. J. Lempke.